

11 Φεβρουαρίου, 1992

[ΚΟΥΡΡΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ'κτής]

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ,

Εφεσίων-Εντάξιμος,

v.

**ΜΙΚΑΛΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΩΣ ΔΙΑ-
ΧΕΙΡΙΣΤΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟΒΙΩΣΑΣΑΣ ΑΝΝΑΣ ΚΑ-
ΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΛΛΩΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Η ΠΑΠΥΡΟΥΣ.**

Εφεσίβλητου-Εντάξιοντα

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7647).

*Έφεση — Αξιολόγηση αξιοπιστίας των μαρτύρων — Είναι κατ'έξοχή
έργο του πρωτόδικου Δικαστηρίου.*

5 Σε αγωγή μεταξύ του εφεσίβλητου και του εφεσείοντα, με την
οποία ο εφεσίβλητος ζητούσε απόφαση του Δικαστηρίου που να
κηρύσσει άκυρο πληρεξούσιο έγγραφο που είχε δώσει στον εφε-
σείοντα η αποβιώσασα μητέρα του, λόγω πνευματικής ανικανότη-
τος κατά τον χρόνο εκτέλεσης του πληρεξουσίου, το πρωτόδικο
10 Δικαστήριο, αφού άκουσε την μαρτυρία των δύο πλευρών σχετικά
με την πνευματική ικανότητα της αποβιωσάσας, αποδέχθηκε την
μαρτυρία που προσήγαγε ο εφεσίβλητος και απέρριψε αυτή που
προσήγαγε ο εφεσείων. Κατ' έφεση ο εφεσείων ισχυρίσθηκε ότι η
αξιολόγηση της αξιοπιστίας των μαρτύρων ήταν λανθασμένη, και
ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε δώσει υπέρμετρη βαρύτητα στην
μαρτυρία ιατρού που παρουσίασε ο εφεσίβλητος.

15 *Αποφασίσθηκε ότι:*

20 Η αξιολόγηση της αξιοπιστίας μαρτύρων είναι καθαρά θέμα
του πρωτόδικου Δικαστηρίου και κατά κανόνα το Εφετείο σπάνια
επιεμβαίνει στο να αποφασίσει για την αξιοπιστία ενός μάρτυρα.
Στην παρούσα υπόθεση τίποτε δεν δικαιολογούσε την επέμβαση
του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου αναφο-
ρικά με την αξιοπιστία των μαρτύρων.

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Πίτσιλος v. Ευγενίου, (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 691.

25 *Karallos v. The Estate of the deceased Christodoulos Savva Karallos
(1965) 1 CLR 24.*

Έφεση.

Έφεση από τον εναγόμενο κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Κατζητσαγγάλης, Π.Ε.Δ., Κραμβής Ε.Δ.) που δόθηκε στις 28 Απριλίου, 1988 (Αρ. Αγωγής 11537/85) με την οποία ακυρώθηκαν οι εγγραφές και μεταβιβάσεις των επιδικίων κτημάτων επ' ονόματι του εναγομένου - εφεσελόντα και συγχρόνως διατάχθη η εγγραφή και μεταβίβαση των ιδίων κτημάτων, επ' ονόματι του ενάγοντα - εφεσίβλητου. Επεδικιάσθησαν επίσης έξοδα σε βάρος του ενάγοντα εφεσελόντα.

Α. Δράκος, για τον εφεσελόντα.

Ν. Ανδρέου και Α. Χ" Παναγιώτου, για τον εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

ΚΟΥΡΡΗΣ Δ., Ανάγνωσε την απόφαση του Δικαστηρίου. Η έφεση στρέφεται εναντίον της απόφασης του πλήρους Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας, με την οποία αποφάσισε ότι η εκτέλεση του πληρεξουσίου εγγράφου από την αποθανούσα Άννα Χαραλάμπους, άλλως Θεοδώρου ή Παυρού, από το Καΐμακλί, αποτελεί άκυρη πράξη επειδή έγινε από πρόσωπο δικαιοπρακτικά ανίκανο.

Ο ενάγοντας-εφεσίβλητος, με την αγωγή του εναντίον του εναγομένου-εφεσελόντα, ζητούσε:

"Α. Διάταγμα του Δικαστηρίου δηλούν ότι το Γενικόν Πληρεξούσιον έγγραφον της άνω αποβιωσάσης προς τον υιόν της Ανδρέαν Θεοδώρου εκ Κάτω Λακατάμιας ημερ. 6/6/83 το οποίον κατετέθη εις το Επαρχιακό Κτηματολόγιο Λευκωσίας την 11/6/83 με αριθμόν ΡΑ 104/83, υπό του Εναγομένου, είναι άκυρον ως συνταχθέν υπό ταύτης άνευ της ελευθέρας βουλήσεώς της, και/ή καθ'ον χρόνον η αποβιώσασα λόγω πνευματικής και/ή πλήρους συγχύσεως και/ή σωματικής νόσου δεν είχε την νόμιμον ικανότητα να συντάξη τούτο και/ή ως συνταχθέν εκ πλάνης και/ή απάτης και/ή δόλου και/ή ανε-

πιτρέπτου επιρροής και/ή άλλως πως.

5 Β. Δήλωσιν του Δικαστηρίου ότι η κατάθεσις υπό του εναγομένου εις το Επαρχιακόν Κτηματολόγιον Λευκωσίας του άνω πληρεξουσίου εγγράφου ημερομηνίας 11/6/83 με αριθμόν καταθέσεως ΡΑ 404/83 είναι άκυρον εξ υπαρχής και εστερημένη οιασδήποτε Νομικής ισχύος.

10 Γ. Διάταγμα του Δικαστηρίου διατάττον όπως αι δυνάμει του ως άνω πληρεξουσίου εγγράφου γενόμεναι μεταβιβάσεις επ' ονόματι του εναγομένου των κτημάτων υπό στοιχεία (Αριθμ. εγγραφής, Β/144, Φ/Σ Β, τεμάχιον 137 και αρ. εγγραφής C 138, τεμάχιον 138) εις Καΰμακλί, ακυρωθούν ως γενομέναι δυνάμει του ως άνω ακύρου πληρεξουσίου εγγράφου."

15 Ο εναγόμενος με την υπεράσπισή του, ισχυρίστηκε ότι η αποθανούσα, κατά τον ουσιώδη χρόνο, είχε σώας τας φρένας και γνώριζε ότι εκτέλεσε το επίδικον πληρεξούσιο έγγραφο σύμφωνα με το Νόμο προς το σκοπό όπως ο εναγόμενος μπορέσει να εκτελέσει τις ρητές οδηγίες της αποθανούσας, όπως και έπραξε.

20

25 Η Άννα Χαραλάμπους Θεοδώρου, γνωστή ως Παπυρού, απέθανε στις 24/1/1984 σε ηλικία 75 χρόνων. Από τον πρώτο της γάμο, η Παπυρού απέκτησε 2 παιδιά, την Αντιγόνη και τον εφeseίβλητο, ενώ από το δεύτερο απέκτησε 3 παιδιά, την Πόπη, το Στέλιο και τον εφeseίοντα. Ο εφeseίοντας διορίστηκε ως πληρεξούσιος αντιπρόσωπος της μητέρας του, με γενικό πληρεξούσιο έγγραφο ημερομηνίας 6/6/83. Ο εφeseίοντας, με βάση το εν λόγω πληρεξούσιο έγγραφο, μεταβίβασε επ' ονόματι του, δυνάμει δωρεάς, 30 στις 11/6/83, δύο κτήματα της μητέρας του, τα οποία κατά το χρόνο της μεταβίβασης ήταν γραμμένα επ' ονόματι της.

Ο εφeseίβλητος διορίστηκε διαχειριστής της περιουσίας της αποθανούσας μητέρας του, δυνάμει διατάγματος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας.

Η θέση του εφεσίβλητου είναι ότι ο διορισμός του εφεσελοντα ως πληρεξουσίου αντιπροσώπου της, έγινε χωρίς ελεύθερη βούληση και χωρίς επίγνωση των πράξεών της, λόγω της προχωρημένης ηλικίας της και των διαφόρων ασθενειών από τις οποίες υπέφερε, εξαιτίας των οποίων ήταν πνευματικά και διανοητικά ανάκινη και κατ' επέκταση ανάκινη προς δικαιοπραξία. Για τους πιο πάνω λόγους, ο εφεσίβλητος με την αγωγή αξιώνει ακύρωση της μεταβίβασης των κτημάτων, η οποία έγινε επ' ονόματι του εφεσελοντα με βάση το εν λόγω πληρεξούσιο, και απόφαση του Δικαστηρίου ότι το πληρεξούσιο ήταν άκυρο, όπως άκυρη ήταν και η κατάθεση του στο Κτηματολόγιο.

Η θέση του εφεσελοντα, είναι ότι το πληρεξούσιο υπεγράφη από τη μητέρα του με ελεύθερη βούληση και με πλήρη επίγνωση των πράξεων και συνεπειών τους και ότι κατά το χρόνο της υπογραφής του εν λόγω εγγράφου η μητέρα του είχε πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Η μεταβίβαση των κτημάτων επ' ονόματί του, έγινε δυνάμει δωρεάς και σε αναγνώριση της βοήθειας την οποία είχε προσφέρει προς την οικογένειά του για χρόνια και λόγω μητρικής αγάπης.

Η μαρτυρία που είχε ενώπιον του το πρωτόδικο Δικαστήριο, στρεφόταν γύρω από την κατάσταση της υγείας της μητέρας των διαδίκων κατά το χρόνο διορισμού του εφεσελοντα ως πληρεξουσίου αντιπροσώπου της, με βάση το πληρεξούσιο έγγραφο που ήταν Τεκμήριο 1 ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου.

Η διακρίβωση της διανοητικής και πνευματικής κατάστασης της μητέρας των διαδίκων κατά το χρόνο της υπογραφής του εν λόγω εγγράφου, αναμφίβολα έχει άμεση σχέση και βρίσκεται σε πλήρη συνάρτηση με το ζήτημα της δικαιοπρακτικής της ικανότητας κατά τον κρίσιμο χρόνο της υπογραφής του πληρεξουσίου. Εκ μέρους του εφεσίβλητου κατέθεσαν στο πρωτόδικο Δικαστήριο 3 μάρτυρες και εκ μέρους του εφεσελοντα 7 μάρτυρες. Σχετικά με το ζήτημα της πνευματικής ικανότητας της μητέρας των διαδίκων κατά το χρόνο της υπογραφής του πληρεξουσίου

- εγγράφου, το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε ενώπιον του τη μαρτυρία του Ιατρού Μελεάγρου, καθώς και τη μαρτυρία ανθρώπων του στενού και ευρύτερου περιβάλλοντος της αποθανούσας Παπυρούς. Το πρωτόδικο Δικαστήριο αφού
- 5 αξιολόγησε τη μαρτυρία των διαφόρων μαρτύρων που είχε ενώπιόν του, αποδέχτηκε τη μαρτυρία των μαρτύρων του εφεσίβλητου και απέρριψε τη μαρτυρία των μαρτύρων του εφεσελόντα και αποφάσισε ότι η Παπυρού κατά τον
- 10 ουσιαστικό χρόνο της εκτέλεσης του πληρεξουσίου εγγράφου, ήταν πρόσωπο δικαιοπρακτικώς ανίκανο, λόγω της πνευματικής ανικανότητας από την οποία υπέφερε.

- Οι προβαλλόμενοι λόγοι της έφεσης, στρέφονται εναντίον των ευρημάτων αξιοπιστίας των μαρτύρων από από
- 15 το πρωτόδικο Δικαστήριο. Είναι ο ισχυρισμός των δικηγόρων του εφεσελόντα ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο έδωσε υπέρμετρη βαρύτητα στη μαρτυρία του Ιατρού Μελεάγρου που κατέθεσε στο πρωτόδικο Δικαστήριο εκ μέρους του εφεσίβλητου και ότι βασιζόμενο επί της μαρτυρίας του Μελεάγρου, απέρριψε όλη την υπόλοιπη
- 20 μαρτυρία χωρίς να την αξιολογήσει δεόντως. Επιπλέον, ο δικηγόρος του εφεσελόντα εισηγήθηκε ότι επειδή το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου ότι κατά τον ουσιαστικό χρόνο η αποθανούσα ήταν σε τέτοια κατάσταση φυσική και διανοητική που ήταν σαν
- 25 "φυτό" και επειδή ο Ιατρός Μελεάγρος ανέφερε επίσης ότι η αποθανούσα ήταν σαν "φυτό", έπρεπε το πρωτόδικο Δικαστήριο να έβλεπε με μεγάλη υποψία τη μαρτυρία του Ιατρού Μελεάγρου και να μην της δώσει τη βαρύτητα την οποία της έδωσε.

- 30 Αναφορικά με τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου που βασίζονται στην αξιοπιστία μαρτύρων, είναι καθιερωμένη αρχή ότι η αξιολόγηση ενός μάρτυρα αν είναι αξιόπιστος ή όχι, είναι καθαρά θέμα του πρωτόδικου Δικαστηρίου και κατά κανόνα το Εφετείο σπάνια επεμβαίνει
- 35 στο να αποφασίσει περί της αξιοπιστίας ενός μάρτυρα. Στην υπόθεση 7204 Μόδεστος Πίτσιλος ν. Δημητράκη Ευγενίου, (1989) 1 Α.Α.Δ. (Ε) 691, σελ., το Δικαστήριο αναφέρει τα ακόλουθα:

"Οι υπόλοιποι λόγοι της έφεσης στρέφονται ουσιαστικά εναντίον των ευρημάτων αξιοπιστίας του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Στο δικαϊκό μας σύστημα η ευθύνη για τη διαπίστωση των γεγονότων ανήκει κατ' εξοχή στο πρωτόδικο Δικαστήριο το οποίο έχει την ευκαιρία να ακούσει τους μάρτυρες και να εκτιμήσει την αξιοπιστία τους στα πλαίσια της ζωντανής ατμόσφαιρας της δίκης (*Paradopoulos v. Stavrou* (1982) 1 C.L.R. 321). Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις δικαιολογείται η επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Η ευθύνη για τον προσδιορισμό των γεγονότων ενόψει συγκρουόμενων εκδοχών βαρύνει το πρωτόδικο Δικαστήριο. Η επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου δικαιολογείται μόνο όταν αυτά αντιστρατεύονται την κοινή λογική ή έρχονται σε αντίθεση με αδιαμφισβήτητα μέρη της μαρτυρίας (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Fournides v. The Republic* (1986) 2 C.L.R. 73, *Psaras & Another v. The Republic* (1987) 2 C.L.R. 132)."

Εφαρμόζοντας την πιο πάνω αρχή στην παρούσα υπόθεση, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τίποτε δεν δικαιολογεί την επέμβαση μας στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου αναφορικά με την αξιοπιστία της μαρτυρίας των μαρτύρων που είχε ενώπιόν του. Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αξιολόγησε τη μαρτυρία των διαφόρων μαρτύρων που είχε ακούσει και δει, με μεγάλη προσοχή και αναφέρθηκε και στην υπόθεση *Karaolis v. The Estate of the deceased Christodoulos Savvas Karaolis* (1965) 1 CLR 24, με την οποία το Ανώτατο Δικαστήριο ανέτρεψε το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι ο εναγόμενος ήταν πνευματικά ανάκανος, επειδή το πρωτόδικο Δικαστήριο απέδωσε υπέρμετρη βαρύτητα στην ιατρική μαρτυρία πάνω στην οποία στηρίξε το εύρημά του, έναντι της μαρτυρίας των μή ειδικών (απλοϊκών) μαρτύρων.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, έδωσε πολύ πειστικούς λόγους για την προτίμηση της μαρτυρίας των συγκεκριμένων μαρτύρων και ο ισχυρισμός του δικηγόρου του εφεσελόντα ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο έδωσε υπέρμετρη

βαρύτητα στη μαρτυρία του Ιατρού Μελέαγρου, είναι αβάσιμος.

Για τους πιο πάνω λόγους, η έφεση απορρίπτεται με έξοδα για ένα δικηγόρο.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.